

Bibliografia polskich przekładów prac Immanuela Kanta (do roku 2004)

Przygotował Mirosław Żelazny

1. *Projekt wieczystego pokoju; rozważa filozoficzna przez E. Kanta z języka francuskiego z nowymi autora dodatkami* [Zum ewigen Frieden. Ein philosophischer Entwurf], przeł. z j. francuskiego Szymon Bielski, Königsberg 1796, Warszawa 1797.
2. *Wyobrażenia do historii powszechnej we względzie kosmopolitycznym* [Idee zu einer allgemeinen Geschichte in weltbürgerlicher Absicht], przeł. Józef Bychowiec, Königsberg: Hering und Haberland 1799, 2. wyd. Breslau [Wrocław] 1832.
3. a) *O człowieku, jego władzach i namiętnościach* [fragm. z: *Anthropologie in pragmatischer Hinsicht*], „Nowy Pamiętnik Warszawski”, 1801, IV, ss. 58-66; 187-199.
3. b) *Antropologia czyli nauka o władzach umysłowych i namiętnościach człowieka* [fragm. z: *Anthropologie in pragmatischer Hinsicht*], w: *Kieszonkowy Kalendarz Krakowski*, wyd. May, Kraków 1802, ss. 166-177.
3. c) *Antropologiczne uwagi nad smakiem* [fragm. *Anthropologie in pragmatischer Hinsicht*], przeł. Wincenty Jachimowski, „Pamiętnik Lwowski”, 1819, IX, ss. 234-243.
4. *O pedagogice* [Über Pädagogik, hrsg. von F.T. Rink], przeł. Jan Bobrowski, Wilno 1819.
5. *O uczuciu piękności i wzniosłości* [Beobachtungen über das Gefühl des Schönen und Erhabenen], przeł. Kazimierz Brodziński, „Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce”, t. XII, 1825, ss. 341-376.
6. *Pomysły Kanta o władzy w umyśle iż przez samo mocne postanowienie możemy niszczyć w sobie uczucia chorobne* [Von der Macht des Gemüts durch den blossen Vorsatz seiner krankhaften Gefühle Meister zu sein, aus: *Der Streit der Fakultäten*], przeł. Józef Bychowiec, w: *Sztuka zapobiegania chorobom*, Wilno 1843, ss. 88-112.

7. *Rozprawa filozoficzna o religii i moralności miana przez Immanuela Kanta a na język polski przelożona przez Mrongowiusa, kaznodzieję przy kościele św. Anny, i kawalera Orderu Orła Czerwonego IV. klasy*, Danzig (Gdańsk) 1854 [*Philosophische Abhandlung über Religion und Moral stammend von Immanuel Kant und in die polnische Sprache übersetzt von Mrongovius; Prediger an St. Anna Kirche und Ritter des roten Adler Ordens IV. Klasse*, Danzig 1854], przeł. Krzysztof Celestyn Mrongovius (zestawienie notatek Mrongowiusza z wykładów Kanta, które znajdują się w: *Moral Mrongovius* i *Danziger Rationaltheologie*).
8. *Krytyka czystego rozumu* [*Kritik der reinen Vernunft; Auszüge aus: Vorrede zur 2. Auflage; Einleitung, Die transzendente Ästhetik, Die transzendente Analytik*], przeł. Leon Grabowski, w: idem, *Ekonomia Polityczna*, rozdz. 1: *Teoria ekonomii politycznej*, Warszawa 1864, ss. 25-48.
9. *Marzenia jasnowidzącego objaśnione przez marzenia metafizyki* [*Träume eines Geistersehers erläutert durch die Träume der Metaphysik*], przeł. Władysław M. Kozłowski. Warszawa 1899.
10. *Prolegomena do wszelkiej przyszłej metafizyki, która będzie mogła wystąpić jako nauka* [*Prolegomena zu einer jeden künftigen Metaphysik die als Wissenschaft wird auftreten können*], przeł. Romuald Piątkowski, Warszawa 1901.
11. *Krytyka czystego rozumu* [*Kritik der reinen Vernunft*], przeł. Piotr Chmielowski, Warszawa 1904.
12. *Uzasadnienie metafizyki moralności* [*Grundlegung zur Metaphysik der Sitten*], przeł. Mściśław Wartenberg, Warszawa 1906; kolejne wydania: Warszawa 1953, 1971, 1984.
13. *Najpiękniejsze myśli ze zbioru dr. R. Richtera wybrał i przetłumaczył A. Krasnowolski* [*Kants Gedanken, eine Auswahl aus der Sammlung von Raoul Richter: Kant-Aussprüche*, Leipzig 1901], przeł. A. Krasnowolski. Warszawa 1907.
14. *Logika; Podręcznik do wykładów wydany [po raz pierwszy] przez Gottloba Benjamina Jaschego* [*Logik*, hrsg. von G.B. Jäsche], przeł. Zygmunt Zawirski, rkps: Archiwum Polskiej Akademii Nauk, Warszawa, sygn. III 101 [Fragment kończący się na stronie 51, wers 27 wyd. pism Kanta *Akademie-Ausgabe*, Bd. IX, na słowach: „die logische Möglichkeit”]. Pozostały fragment przetłumaczono na translatorium języka niemieckiego prof. Mirosława Żelaznego w Instytucie Filozofii UMK w Toruniu i opublikowano w całości w nr. 2. „Filo-Sofiji” (2002), ss. 131-164.

15. *Krytyka praktycznego rozumu* [*Kritik der praktischen Vernunft*], przeł. Benedykt Bornstein, Warszawa 1911.
16. *Krytyka praktycznego rozumu* [*Kritik der praktischen Vernunft*], przeł. Feliks Kierski, Lwów 1911.
17. *O potędze ducha* [*Von der Macht des Gemüts durch den blossen Vorsatz seiner krankhaften Gefühle Meister zu sein*, fragm. z: *Der Streit der Fakultäten*], przeł. Adam Stögbauer, Lwów 1914.
18. *Prolegomena do wszelkiej przyszłej metafizyki, która będzie mogła wystąpić jako nauka* [*Prolegomena zu einer jeden künftigen Metaphysik die als Wissenschaft wird auftreten können*], przeł. Benedykt Bornstein, Warszawa 1918; inne wydania: Warszawa 1927, 1928, 1960.
19. *Wieczny pokój* [*Zum ewigen Frieden. Ein philosophischer Entwurf*], przeł. Józef Mondschein, Warszawa 1924; 2. wyd. Toruń 1992.
20. *Krytyka czystego rozumu* [*Kritik der reinen Vernunft*], przeł. Roman Ingarden, Warszawa 1957, 2. wyd. Warszawa 1986, 3. wyd. Kęty 2002.
21. *Religia w granicach samego rozumu* [*Die Religion innerhalb der Grenzen der blossen Vernunft*], przekład z Seminarium krytyki religii; Warszawa 1957; rkps, 4 S., Biblioteka Instytutu Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, sygn. 17081. [przekład: *Przedmowy* do I. i II. wyd.; 1., 3., 4. części, 4 części 4. uwagi z 2. wyd.].
22. *Religia w granicach samego rozumu. O modlitwie* [*Die Religion innerhalb der Grenzen der blossen Vernunft. Eine Auswahl*], przeł. Jan Ożarowski; w: *Filozofowie o religii*, Warszawa-Kraków 1960, ss. 99-135 [Fragm. z całości dzieła na podstawie: I. Kant, *Vermischte Schriften*, hrsg. von Karl Vorländer, Leipzig 1922 (= Philosophische Bibliothek des Verlages F. Meiner, Bd. 50), ss. 169-170].
23. *Krytyka władzy sądzienia* [*Kritik der Urteilskraft*], przeł. Jerzy Gałeccki, Warszawa 1964, 2. wyd. 1986, wyd. 3. 2004.
24. Tadeusz Kroński, *Kant*, Warszawa 1966, ss. 63-214. Wybór następujących tekstów pierwszy raz przełożonych na język polski:
24. a) *Granice mechanicznej interpretacji świata* [fragm. z: *Allgemeine Naturgeschichte und Theorie des Himmels*, Akademie-Ausgabe Bd. I, ss. 226-230], przeł. Irena Krońska, ibidem, ss. 63-68; 2. wyd. w: *Filozofia niemieckiego Oświecenia*, Warszawa 1973, ss. 80-85.

24. b) *O zmienności poczucia piękna* [*Beobachtungen über das Gefühl des Schönen und Erhabenen*, Akademie-Ausgabe Bd. I, ss. 226-230], przeł. Irena Krońska, ibidem, ss. 69-70.
24. c) *Sceptycyzm i prawdy praktyczne* [*Träume eines Geistersehers erläutert durch Träume der Metaphysik*. Zweiter Teil. Drittes Hauptstück], przeł. Irena Krońska, ibidem, ss. 71-76; 2. wyd.: *Filozofia niemieckiego Oświecenia*, Warszawa 1973, ss. 353-361.
24. d) *Co to jest Oświecenie?* [*Was ist Aufklärung?*], przeł. Adam Landman, ss. 164-173; 2. wyd. Toruń 1995 [v. p. 37].
24. e) *Pomysły do ujęcia historii powszechnej w aspekcie światowym* [*Idee zu einer allgemeinen Geschichte in weltbürgerlicher Absicht*], przeł. Irena Krońska, ss. 174-193; 2. wyd. Toruń 1995 [v. p. 37].
24. f) *O niepowodzeniu wszelkich prób filozoficznych w przedmiocie teodycei* [*Über das Misslingen aller philosophischen Versuche in der Theodicee*], przeł. Irena Krońska, ss. 194-214.
25. *Krytyka praktycznego rozumu* [*Kritik der praktischen Vernunft*], przeł. Jerzy Gałęcki. Warszawa 1971; 2. wyd. Warszawa 1984, 3. wyd. Warszawa 2004.
26. *Metafizyczne elementy teorii prawa, cz. I Metafizyki moralności* [fr. z: *Metaphysik der Sitten*, Teil I, *Metaphysische Anfangsgründe der Rechtslehre*: „Vorrede”, „Einleitung in die Rechtslehre”, „Einleitung der Rechtslehre”, 1, 2, 41-45, 47, 50, 53, 54, 57, 59, 61, 62, „Beschluss“], w: Maria Szyszkowska, *U źródeł współczesnej filozofii prawa i filozofii człowieka*, Warszawa 1972, ss. 171-211.
27. *Filozofia niemieckiego Oświecenia. Antologia*. Wyboru dokonali oraz wstępami poprzedzili: Tadeusz Naumowicz, Karol Sauerland, Marek J. Siemek, Warszawa 1973. Antologia zawiera następujące przekłady tekstów I. Kanta:
27. a) *Jedyna możliwa podstawa dowodu na istnienie Boga* [*Der einzig mögliche Beweisgrund zu einer Demonstration des Daseins Gottes*, 1 cz. i fr. z cz. 2.] przeł. Krzysztof Michalski, ss. 85-96.
27. b) *Rozprawa o wyraźności zasad naczelnych w teologii naturalnej i etyce* [*Untersuchung über die Deutlichkeit der Grundsätze der natürlichen Theologie und der Moral*, cz. I (bez 2) i III], przeł. Marek J. Siemek, ss. 159-173.
27. c) *Domniemany początek historii ludzkiej* [*Mutmasslicher Anfang der Menschengeschichte*, w: *Kants Werke in drei Bänden*, hrsg. von August Messer, Berlin o. J., ss. 645-650], przeł. Barbara Surowska, ss. 472-478.
27. d) *Rozważania o uczuciu piękna i wzniosłości* [*Beobachtungen über das Gefühl des Schönen und Erhabenen*, w: *Kants Werke in drei Bänden*, hrsg. von August Messer, Berlin o. J., Bd. I, ss. 165-170], przeł. Barbara Surowska, ss. 528-533.

28. *O zmyśle wewnętrznym* [*Vom inneren Sinne*, „Voprosy Filozofii”, nr 4/1986], przeł. Mirosław Żelazny, „Studia Filozoficzne” nr 6/1987, ss. 3-5.
29. *Koniec wszystkich rzeczy* [*Das Ende aller Dinge*], przeł. Mirosław Żelazny, „Pismo literacko-artystyczne” nr 6/1987, ss. 54-66.
30. *Marzenia jasnowidza objaśnione marzeniami metafizyki* [*Der zweite Teil, welcher historisch ist*, fr. z: *Träume eines Geistersehers erläutert durch die Träume der Metaphysik*], przeł. Zdzisław Wawrzyński, „Pismo literacko-artystyczne” nr 10/1987, ss. 65-86.
31. *Antropologia w ujęciu pragmatycznym* [*Anthropologie in pragmatischer Hinsicht* (fr. z: Akademie-Ausgabe Bd. VII, ss. 196-211, 321-330)], przeł. Wojciech Buchner, „Pismo literacko-artystyczne” nr 4/1988, ss. 43-63.
32. *Koniec wszystkich rzeczy. O niedawno powstałym wyniosłym tonie w filozofii* [*Das Ende aller Dinge. Von einem neuerdings erhobenen vornehmen Ton in der Philosophie*], przeł. Mirosław Żelazny, Toruń 1992; 2. wyd. 1996.
33. *Religia w obrębie samego rozumu* [*Die Religion innerhalb der Grenzen der blossen Vernunft*], przeł. Aleksander Bobko, Kraków 1993.
34. *Pierwsze wprowadzenie do Krytyki władzy sądenia* [*Erste Einleitung in die Kritik der Urteilskraft*], przeł. Justyna Nowotniak, „Idea – studia nad strukturą i rozwojem pojęć filozoficznych”, t. VI, Białystok 1993, ss. 13-55; por. p. 40.
35. *O wiecznym pokoju. Zarys filozoficzny* [*Zum ewigen Frieden. Ein philosophischer Entwurf*], przeł. Feliks Przybylak, Wrocław 1992, II wyd. popr. i rozsz. 1995.
36. *O porzekadle: to może być słuszne w teorii, ale nic nie jest warte w praktyce. Do wiecznego pokoju* [*Über den Gemeinspruch: Das mag in der Theorie richtig sein, taugt aber nicht für die Praxis. Zum ewigen Frieden*], przeł. Mirosław Żelazny, Toruń 1995.
37. *Przypuszczalny początek ludzkiej historii i inne pisma historiozoficzne* [*Mutmasslicher Anfang der Menschengeschichte und die anderen historiosophischen Schriften*], wybór zawierający pierwszy polski przekład *Mutmasslicher Anfang der Menschengeschichte* – przeł. Mirosław Żelazny, Toruń 1995, ss. 19-33.

38. *O pedagogice [Über Pädagogik]*, przeł. Dorota Sztobryn, Łódź 1999.
39. *Pisma przedkrytyczne [Rozważania o uczuciu piękna i wzniosłości]*, przeł. Dariusz Pakalski i Mirosław Żelazny; *Rozprawa o wyraźności zasad naczelnych teologii naturalnej i filozofii moralnej*, przeł. Krzysztof Rak; *Marzenia jasnowidzącego objaśnione przez marzenia metafizyki*, przeł. Władysław M. Kozłowski; *O formie i zasadach świata dostępnego zmysłom oraz świata inteligibilnego*, przeł. Artur Banaszkiewicz (II wyd. 2004); *O naczelnym podstawie kierunków w przestrzeni*, przeł. Artur Banaszkiewicz], Toruń 1999 (II wyd. 2004).
40. *Pisma teleologiczne [O użytku zasad teleologicznych w filozofii]*, przeł. Dariusz Pakalski, *Pierwsze wprowadzenie do krytyki władzy sądu*, przeł. Justyna Nowotniak], Toruń 2000.
41. *Encyklopedia filozoficzna, wraz z wyborem uwag o metafizyce i listów z lat 1769–1781*, przeł. Artur Banaszkiewicz, Kraków 2003.
42. *O domniemanym prawie do kłamstwa z pobudek miłości ludzkiej*, przeł. Adam Grzebiński i Dariusz Pakalski, „Filo-Sofija” nr 2, Bydgoszcz 2002, ss. 165-169.
43. *Spór fakultetów. Wznowione pytanie czy rodzaj ludzki stale zmierza ku temu, co lepsze? (fragment krakowski, fragment królewiecki)*, przeł. Mirosław Żelazny, Nowa Wieś 2003.
44. *Jedyna możliwa podstawa dowodu na istnienie Boga [Der einzig mögliche Beweisgrund zu einer Demonstration des Daseins Gottes]*, przekład zbiorowy, Translatorium Filozofii Niemieckiej Instytutu Filozofii UMK, Kęty 2004.
45. *Co to znaczy, orientować się w myśleniu*, przeł. Artur Banaszkiewicz, „Principia”, t. XXXV-XXXVI, Kraków 2003–2004, ss. 5-22.
46. *Przedmowa i wprowadzenie do teorii cnoty*, przeł. Ewa Drzazgowska i Paulina Sosnowska, „Przegląd Filozoficzno-Literacki” 2004 nr 1(7), ss. 9-42.